

A pucér tangó

Azokban az időkben, mikor a férfiak még a nők bokájára is pislogva, lesütött szemekkel mertek csak nézni, amikor leszólítani egy nőt bűnnek számított s az érintés csak a házasságban elfogadott létezési forma volt, azokban az években virágzott és burjánzott Poliban a pucér tangó, a ledér nők és férfiak orgiája. A faluban mindenki tudott vagy hallott a jelenségről, mely a falu szélén, a folyónál zajlott minden este, az év minden egyes napján.

Ennek a vezetője vagy inkább szervezője Ruma, a pletykafészek volt és néha kedves barátnéja, Penka, a sánta is besegített, aki arról kapta a nevét, hogy régen, kiskorában édesanyja elutazott egy ideig, majd mikor visszatért, Penka örömeiben elkezdett felé rohanni. Igen ám, de édesanyja túl fáradt volt ahhoz, hogy ő is így tegyen, egyszóval állt, kitárt karokkal, és várta lányát, aki rohant, ahogy csak bírt, de mivel nagy volt közöttük a távolság, az utak pedig rögösek és porosak voltak, a kicsi Penka esett egy nagyot. Azóta sántít szegény, így ragadt rá beceneve, amely azóta is segíti a falubelieket a tájékozódásban és a megkülönböztetésben, amint pletykálásra kerül a sor. Szóval igen sok és talán még annál is több alkalommal.

Arról viszont, hogy kik voltak a pucér tangó lányai a hosszú évtizedek alatt, mindenki csak találgatott. Sokan állítják, hogy látták már esténként Szvetlát is, Kincses mama szomszédját arra menni. Mások szerint ő már túl öreg és túl fonnyadt virágszál volt ehhez, de még senki sem kérdezte meg tőle soha, mi is az igazság valójában. Egyetlen nyom volt csak, amin el lehetett indulni, amikor az öreglányok nyomozásba kezdtek unalmas hétköznapiokon, hogy kissé feldobják lekókadni készülő hangulatukat vagy csak azért, hogy szóra bírják a csendet, melytől jobban rettegetek, mint magától a pestistől.

Történt ugyanis, sok-sok évvel ezelőtt, a pucér tangó legelső éveiben, hogy egy nap valamelyik nagyinál ott volt éppen a szeretett kis unokája is. Az asszony pedig olyan nagyon kíváncsi volt arra, mi zajlik a kocsmában, a falunak e távoli, misztikus helyén, hogy úgy döntött, terepszemlére odaküldi az alig nyolc éves gyermeket. A fiút könnyű volt lépre csalni, elég volt neki annyi, hogy vehet magának valami finomat, amit a szeme megkíván. Azt azonban, amit ezután az öreglányok kértek tőle, valahogy sehogy sem volt képes megérteni és megemészteni.

– Menj el kincsem abba a kricsmibe, vegyél valamit magadnak! – szólt a nagymama kedvesen az unokájához a hatalmas szemüvege mögül fel-felnézve. Amit ott láatsz, jól nézd meg, akik ott ülnek, jól jegyezd meg, akik ott vannak, amit mondanak, és ahogy fel vannak öltözve mindent! Ha jó leszel és ügyes, akkor – de csak akkor – sütök neked finom, ropogós almás pitét. Kakaót kapsz is hozzá. Jó lesz így, drága? – fejezte be az asszony a mézes-mázás beszédet. A fiú csak bólintott, de nem válaszolt, nem tudott, mert épp szája szélét nyaldosta, ábrándos mosollyal az arcán. Ő már valahol máshol járt... Így indult hát neki az útnak, mit sem sejtve, boldogan, gondtalanul, hogy majd jól bevásárol, és pukkadásig teletömi korgó pocakját. Nyár volt, szép idő, sütött a nap, a madarak pedig csicseregtek halkán. A szegény fiú akkor még nem is sejtette, micso-da mocskos kis helyre igyekszik valójában olyan lelkesen. Még sose járt előtte a folyópartnak ezen a részén. Neki ez határozottan meg volt tiltva, így izgalommal és várakozással töltötte el az a bizonyos nap, amely után a tudás, melynek birtokába került értékesebbé vált Poliban, mint a hús vagy a csillogó arany.

A folyópart egyébként különleges hely volt. Ide jártak a fiatalok és a tehenek is fürödni, de se az egyik, se a másik felet ez nem zavarta meg abban, hogy fülledt nyári estéken jót pancsoljanak együtt, vagy akár külön-külön is.

Erre a helyre baktatott hát a fiú, és amint odaért, furcsa zajra lett figyelmes.

– Mintha... mintha valaki dobolna – gondolta magában, majd tovább ment és kinyitotta a kocsmá ajtaját.

– Gyere fiacskám, gyere csak beljebb drága! – szólt egy fogatlan anyóka, betessékelte, majd egy székre ültette a megszeppent fiút, aki gyorsan körülnézett, ahogy meghagyták neki. Semmi különleges nem volt ebben a helyben. Kicsi volt, sok székkal és asztallal, de szinte mind üresen állt, lepukkanva. Csak egy-két vendég iszogatott a sötétben, néha felnéztek, majd folytatták a semmittevést, de olyan fájdalmas ábrázattal, mintha valójában megfeszültek volna a munkában.

Hadzsipetkova Krisztina 1984. augusztus 6-án született Budapesten, a magyarországi bolgárok egyik mitológizált falujából, Polikraistéből származó bolgár kertészek családjában. Általános iskolai tanulmányait a budapesti bolgár iskolában végezte, majd a Szent László Gimnázium tömegkommunikációs osztályába járt, ahol fotózást, újságírást és rádiós műsorkészítést is tanult. Jelenleg a Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Karának végzős hallgatója. A családja soha nem szakította meg kapcsolatát az óhazával, minden nyáron hazlátogatnak szülőfalujukba, ahol újra és újra feltöltődnek a bolgár atmoszférával. Itt a faluban hallotta Krisztina a nagymamájától és a nagypapájától azt a sok-sok történetet, amelyekkel a falusiak színesebbé tették mindennapjaikat, amelyekben valóságos esetek keverednek kitalált dolgokkal és hiedelmekkel. Hadzsipetkova Krisztina gyerekkora ezen felejthetetlen élményeit adja át az olvasóknak elbeszélésciklusában, amelynek a Poli címet adta. Ebből közlünk egy részletet.

– Én, dob... dob... – dadogta az apró vendég.

– A másik teremben van, menj csak, nem harap! – sziszegte az anyóka és odavezette a fiút.

Amint kinyílt az ajtó, hirtelen elkezdtek hangosan verni a dobot a szobában és felcsengett az ének, mintha már várták volna a gyermek érkezését.

Vicces kép tárult elé: részeg férfiak álltak egymás mellett, és mind más szólamban énekelt lelkesen egy indulót, amely csak a „szevasz Marci bácsi” szavakból állt. Az egyikük pedig – aki a dobot kezelte, széles mosollyal, minden „szevasz”-ra, talán nyomatékostásként, ütött egyet a hangszeren, amitől az egésznek igen hivatalos jellege lett. A füst és alkohol szagát szinte harapni lehetett a teremben, a fiú mégis mindent látott és mindent megjegyzett kíváncsi, ámde szeretett nagyikája számára.

Sok idő telt el így, gondtalan dudolászásban, míg a kis csapat feleszmélt, hogy nem Marci bácsi érkezett. Akkor abbahagyták a dalt.

– Ez nem ő! – kiáltott az egyikük, mire a többiek is hamar szétszéledtek.

– Reggel óta ezt csinálják! – súgta az anyóka a tátott szájú vendégnek, aki még mindig nem értette, mi is történik itt valójában.

Gyorsan kirohant a teremből, és kiment az udvarra, hogy friss levegőt szívjon, de az események sodra ott is elérte. Megállt ugyanis egy ablak alatt, mely az étteremhez tartozott és ott, a szemközti fal mellett meglátta a marhás Marint, és Ganjót, a genyót, akik épp hevesen vitatkoztak valamin, olyannyira, hogy mindkettő feje szinte lángolt a dühtől.

A két jómadár, ahogy Poliban ismerték őket, mindig együtt csinált mindent. Barátságuk mély volt és őszinte abból az egyszerű okból kifolyólag, hogy mindig őket, kettejüket csúfolták az eladó sorban lévő lányok a külsejük miatt. Marin onnan kapta a nevét, hogy olyan szaga volt, mint azoknak a tehéneknek, amelyeket szülei tenyésztettek falun, míg Ganjóra nem éppen előnyös külseje alapján ragadt a neve, ami – sok minden máshoz hasonlóan – Poliban egy életre szólt.

A fiú hosszabb tétovázás után úgy döntött, oda megy hozzájuk, hogy megtudja, mit keresnek itt, ezen a tiltott, mocskos kis helyen.

– Szerenádot fogunk adni a lányoknak! – szólt Ganjó és már el is indult. Hevesen, mosolyogva lépkedett a barátjával, aki csak nézett jobbra, nézett balra, majd újból jobbra, de valójában azt se tudta, hová nézzen idegességében. A lányok, ahogy a faluban hívták őket, mint utólag kiderült, más falvakból és városokból idevándorolt, munkát kereső asszonyok voltak, akik nem vetették meg az örömeiket, s a természetben való fizetés előnyeiket sem.

A szerenád pedig, akár a lavina, megállíthatatlanul közeledett, és sújtott le a szerencsétlen, mit sem sejtő nőkre, akiknek ideje sem maradt elfutni, elmenekülni. Az éneklés elkerülhetetlen volt... A szerelmi vallo-más a kezdetét vette...

Úgy tűnt, a lányok nem bánták ezt. Sőt! Kihajoltak és mosolyogtak a két jómadárra. Egymást fellökve vadul tolongtak, érezve a friss, ropogós pénz illatát, amely csak úgy áradt a két csúnyácska fiúból. Azok ketten, noha sikerük teljes volt, lelkiismeretesen s olyan nyugalommal énekelték végig a szerzeményüket, amit (ha mást nagyon nem is), még a profik is megirigyelhettek volna tőlük.

– Az aranyfogú az enyém! – szólt Marin a barátjának, amint az ének abba maradt, az aranyfog ugyanis sikk volt Poliban. Aki módosabb volt és tehette, annak mind volt, a szegényebbek pedig csak álmodoztak arról, hogy egy nap talán nekik is futja majd erre.

A gyerekek ezt kérték karácsonyra, de ezzel lepték meg egymást a falusiak évfordulókon és születésnapokon egyaránt. Erről álmodott a lány, ez kellett a nőnek, ez volt a sláger.

A kis vendég még mindig csak állt, megszeppelve, rémülten, majd mikor az ének befejeződött, Marin és Ganjó pedig eltűnt a lányok ölelésében, úgy döntött, eleget látott, talán sokat is, és ideje már haza menni. Akkor azonban, abban a pillanatban, amint megfogalmazódott fejében a szökési terv és megindult volna a kijárat felé, egy nagyon kicsi lány futott feléje, felhajtott szoknyában, amelyből szilvák potyogtak ki.

– Akarsz még ilyet? – lihegte, amint a fiúhoz ért. A banya kertjében rengeteg van! Na, mit szólsz? – nézett gyorsan körbe.

– Háát... Én... Nem is tudom... – dadogta szegény gyerek, de a kislány nem sokat tűnődött, karon fogta új barátját, és a tett színhelyére vezette. Ott a banya, látod? – mutatott a távolba, egy öreg nőre. Az asszony aprótermetű volt, fogatlan és annyira hajlott hátú, hogy az orra szinte a földet értem, amikor elindult valamerre. Főleg, ha valamiért úgy döntött, a földre néz, és úgy bóbiskol el, álló helyzetében.

Az anyó ezalatt folyamatosan mormogott magában, talán az ellopott szilváin kesergett, nem lehetett tisztán kivenni, de a fiatalokat ez nem is érdekelte. A haditerv már rég készen állt.

– Figyelj, az öreglány lassú, de folyton a szilvafa körül ólálkodik. Én elterelem a figyelmét, addig te felkapod a földre esett termést és futsz, amíg bírsz. Velem ne törődj, majd megoldom valahogy! Jó? – adta parancsba a kislány a teendőket. A fiú csak bólintott. Benne volt a játékban. Tetszett neki az új pajtása, akit noha még nem ismert, mégis úgy érezte, ezen sürgősen változtatni fog.

A szilvaprojekt pedig kezdetét vette, de hamar véget is ért. Minden simán ment. Csak a banya szitkozódó szavai kísérték el őket egy darabig, futás közben. Ahogy távolodott a folyópart, úgy maradt el a hang, és a hanghoz tartozó, elmosódott, távoli kép is. Egyre inkább olyan hatást keltett, mint egy paca vagy egy absztrakt festmény, és még abból is a kisebb, minifajta. A két kópé vita nélkül hamar megosztozott a zsákmányon. A stadion fűvén fekve, gondtalanul, szilvás szájjal idézték fel a történeteket: a banya fejét és magát az élményt, amely mindkettejük szívébe mély nyomot hagyott.

– Haza kell mennem – szólt az egyikük. Holnap nem találkozunk?

– Dehogynem... – volt a válasz, melyet mosolyok követettek és szemérmes pillantások.

Aztán a kislány felállt és gyorsan elfutott. Szőke haja csak úgy szállt a nyári alkonyatban. A fiú abban a pillanatban határozta el, hogy ha felnő, feleségül veszi őt, szíve választottját, új kis pajtását.

Amint a gyermek hazaért, az öreglányok hatalmas érdeklődéssel fogadták. Előtte persze gondosan bezárták az ajtókat és ablakokat, hogy senki más ne legyen fültanúja az értékes információnak. Tudták, hogy sokat fog majd érni az a központban és a Régi Étteremben, ahol mindenki tükön ült már, hogy meghallhassa legalább a történetek egy töredékét.

Amikor már minden feltétel készen állt a befogadásra, a nagymamák körbeülték a gyermeket és szüntelenül kérdezték. Minden apró részletet újra és újra elmeséltettek vele, amíg az végül ki nem dőlt a sorból.

Azóta is, minden egyes alkalommal, mikor a fiú beszél az esetről, az öreglányok hátán és még arcán is feláll a szőr, megborzonganak halkán minden egyes kiejtett szónál. Idővel persze a történet kiszíneződött, új elemek kerültek bele, még szaftosabb részletek. Biztosat viszont még mindig senki nem tudott, vagy nem akart elárulni. A pucér tangó, ugyan más szereplőkkel, de nemzedékeken keresztül folytatódott tovább. Olyan emberekkel, akik valamennyien azon az erkölcsi tanmesén nőttek fel, amely elrettentő példaként szolgált arra, mit – vagy inkább: kivel – nem szabad eljágni ezt az erkölcstelen, szenvedélyes táncot, a pucér tangót...

Ez a titok egy volt azok közül, amelyek összetartották ezt a közösséget, s színesebbé és érdekesebbé varázsolták az itt élők unalmas hétköznapijait. Olyan esetekben, amikor Poliban nem történt semmi és az emberek kifogytak a témákból, nagyon jól jött...

A fiú pedig, akit Ivánnak hívtak, ahogy megfogadta magának nyolcévesen, elvette a szíve választottját, Krisztinát, akit évekkal később, amikor már szőke haja őszbe borult és ráncok lepték el az arcát, mindenki azzal a névvel ismert meg és szeretett ebben a kis világban, hogy Kincses mama...

Lux Antal rajza